

**AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ
DÖVLƏT
STANDARTI**

AZS 380
(ГОСТ 305-82)

İlkin nəşr
15-02-2011

**Dizel yanacağı
Texniki şərtlər**

**Diesel fuel
Specifications**

LƏĞV EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULMUŞDUR

LƏĞV EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULMUŞDUR

Bu standart Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutunun icazəsi olmadan tam və ya hissə-hissə yenidən çap oluna, çoxaldıla və yayıla bilməz

Elçin İsaqzadə küç., 7-ci köndələn

Telefon: +994125149308

Email: office@azstand.gov.az

MÜQƏDDİMƏ

1. Azərbaycan Standartlar İnstitutu tərəfindən İŞLƏNİB HAZIRLANIB
2. «Neft-kimya və kimya məhsullarının standartlaşdırılması» üzrə Texniki Komitədə (TK – 04) MÜZAKİRƏ EDİLİB (12 mart 2009 - cu il tarixli 03 sayılı protokol) və TƏQDİM EDİLİB
3. Azərbaycan Respublikası Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent Üzrə Dövlət Komitəsinin 15.02.2011 tarixli 019 sayılı əmri ilə TƏSDİQ EDİLİB və QÜVVƏYƏ MİNİB
4. Bu standart ГОСТ 305-82 “Топливо дизельное. Технические условия” standartı əsasında hazırlanmışdır
5. İlk dəfə tətbiq edilir
6. İlk yoxlama müddəti 2016-cı il, dövrü yoxlama müddəti 5 ildir

LƏĞV EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULMİŞDUR

Mündəricat

1. Tətbiq sahəsi.....	1
2. Normativ istinadlar.....	1
3. Şərti işarələr.....	4
4. Texniki tələblər.....	5
5. Təhlükəsizlik tələbləri.....	8
6. Ətraf mühitin mühafizəsi.....	10
7. Qəbul qaydaları.....	11
8. Sınaq üsulları.....	11
9. Qablaşdırma, markalanma, saxlanma və daşınma	11
10. İstehsalçının zəmanəti	11
Bibliografiya.....	12

1 TƏTBİQ SAHƏSİ

Bu standart neft emalı məhsullarından alınan, yerüstü və gəmi texnikasında, böyük sürətli dizel və qazturbın mühərriklərində istifadə edilən yanacaqlara şamil edilir. Yanacaqın fiziki-kimyəvi və istismar xassələri 4.2 bəndində, əhalinin həyatı və sağlamlığının təhlükəsizliyinə, ətraf mühitin qorunmasına yönəldilmiş zəruri tələblər 5-ci və 6-cı bölmələrdə göstərilmişdir.

2 NORMATİV İSTİNADLAR

Bu standartda aşağıdakı normativ sənədlərə istinad edilmişdir:

ГОСТ 12.1.007-76 Система стандартов безопасности труда. Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности

ГОСТ 12.4.010-75 Система стандартов безопасности труда. Средства индивидуальной защиты. Рукавицы специальные. Технические условия

ГОСТ 12.4.011-89 Система стандартов безопасности труда. Средства защиты работающих. Общие требования и классификация

ГОСТ 12.1.018-93 Система стандартов безопасности труда. Пожаровзрывобезопасность статического электричества. Общие требования

ГОСТ 12.4.020-82 Система стандартов безопасности труда. Средства индивидуальной защиты рук. Номенклатура показателей качества

ГОСТ 12.4.021-75 Система стандартов безопасности труда. Системы вентиляционные. Общие требования

ГОСТ 12.1.044-89 (ИСО 4589-84) Система стандартов безопасности труда. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения

ГОСТ 12.4.103-83 Система стандартов безопасности труда. Одежда специальная защитная, средства индивидуальной защиты ног и рук. Классификация

AZS 380-2011

ГОСТ 12.4.111-82 Система стандартов безопасности труда. Костюмы мужские для защиты от нефти и нефтепродуктов. Технические условия

ГОСТ 12.4.112-82 Система стандартов безопасности труда. Костюмы женские для защиты от нефти и нефтепродуктов. Технические условия

ГОСТ 17.2.3.02-78 Охрана природы. Атмосфера. Правила установления допустимых выбросов вредных веществ промышленными предприятиями

ГОСТ Р 8.580-2001 Государственная система обеспечения единства измерений. Определение и применение показателей прецизионности методов испытаний нефтепродуктов

ГОСТ 33-2000 (ИСО 3104-94) Нефтепродукты. Прозрачные и непрозрачные жидкости. Определение кинематической вязкости и расчет динамической вязкости

ГОСТ 1461-75 Нефть и нефтепродукты. Метод определения зольности

ГОСТ 1510-84 Нефть и нефтепродукты. Маркировка, упаковка, транспортирование и хранение

ГОСТ 2070-82 Нефтепродукты светлые. Методы определения йодных чисел и содержания непредельных углеводородов

ГОСТ 2477-65 Нефтепродукты. Метод определения содержания воды

ГОСТ 2517-85 Нефть и нефтепродукты. Методы отбора проб.

ГОСТ 2177-99 (ИСО 3405-88) Нефтепродукты. Методы определения фракционного состава

ГОСТ 2667-82 Нефтепродукты светлые. Метод определения цвета

ГОСТ 3122-67 Топлива дизельные. Метод определения цетанового числа

ГОСТ 3900-85 Нефть и нефтепродукты. Методы определения плотности

ГОСТ 5066-91 Топлива моторные. Методы определения температуры помутнения, начала кристаллизации и кристаллизации

ГОСТ 5985-79 Нефтепродукты. Метод определения кислотности и кислотного числа.

ГОСТ 6307-75 Нефтепродукты. Метод определения наличия водорастворимых кислот и щелочей

ГОСТ 6321-92 (ИСО 2160-85) Топливо для двигателей. Метод испытания на медной пластинке

ГОСТ 6356-75 Нефтепродукты. Метод определения температуры вспышки в закрытом тигле

ГОСТ 6370-83 Нефть, нефтепродукты и присадки. Метод определения механических примесей

ГОСТ 8489-85 Топливо моторное. Метод определения фактических смол (по Бударову)

ГОСТ 17323-71 Топливо для двигателей. Метод определения меркаптановой и сероводородной серы потенциометрическим титрованием

ГОСТ 19006-73 Топливо дизельное. Метод определения коэффициента фильтруемости

ГОСТ 19121-73 Нефтепродукты. Метод определения содержания серы сжиганием в лампе

ГОСТ 19932-99 (ИСО 6615-93) Нефтепродукты. Определение коксуемости методом Конрадсона

ГОСТ 20287-91 Нефтепродукты. Методы определения температур текучести и застывания

ГОСТ 22254-92 Топливо дизельное. Метод определения предельной температуры фильтруемости на холодном фильтре

ГОСТ Р 51069 97 Нефть и нефтепродукты. Метод определения плотности, относительной плотности и плотности в градусах API ариометром

ГОСТ Р 51947-2002 Нефть и нефтепродукты. Определение серы методом энергодисперсионной рентгенофлуоресцентной спектроскопии

ГН 2.1.6.1338-03 Предельно допустимые концентрации (ПДК) загрязняющих веществ в атмосферном воздухе населенных мест.

ГН 2.2.5.1313-03 Гигиенические нормативы Предельно допустимые концентрации (ПДК) вредных веществ в воздухе рабочей зоны

МУ 5423-91 C₁-C₄ karbohidrogenlərinin konsentrasiyasına (ayrı-ayrılıqda) işçi zonasının havasında qaz xromotoqrafiya üsulu ilə ölçülməsinin metodik göstəricisi

Р 2.2.755-99 Гигиенические критерии оценки и классификация условий труда по показателям вредности и опасности факторов производственной среды, тяжести и напряженности трудового процесса

3 ŞƏRTİ İŞARƏLƏR

3.1 Yanacaqın şərti işarələrində tətbiq şəraiti və kükürdün miqdarı göstərilir.

3.2 Dizel yanacaqları tətbiq şəraitindən asılı olaraq:

Y (yay mövsümü üçün) – ətraf havanın temperaturu 0 °C və yuxarı olduqda istismar üçün tövsiyə edilir;

Q (qış mövsümü üçün) – ətraf havanın temperaturu mənfi 20 °C və yuxarı (yanacaqın donma temperaturu ən yuxarısı mənfi 35 °C) və mənfi 30 °C və yuxarı (yanacaqın donma temperaturu ən yuxarısı mənfi 45 °C) olduqda istismar üçün tövsiyə edilir;

3.3 Dizel yanacağının ОКП kodları cədvəl 1-də verilir.

Cədvəl 1- Yanacaqın kodları

Yanacaq	OKП kodu	Yanacaq	OKП kodu
Y-0,2- 40, əla növ	02 5131 0103	Q-0,5 mənfi 35	02 5132 0101
Y-0,2- 40, birinci növ	02 5131 0107	Q-0,2 mənfi, əla növ	02 5132 0103
Y-0,5- 40	02 5131 0102	Q-0,2 mənfi 45, birinci növ	02 5132 0107

3.4 Dizel yanacaqları tərkibində olan kükürdün miqdarına görə:

I – kükürdün kütlə payı ən çoxu 0,2 %;

II – kükürdün kütlə payı ən çoxu 0,5 %.

Y markalı yanacaq üçün kükürdün kütlə payı və yanacağın alışma temperaturu, Q – markalı yanacaq üçün kükürdün kütlə payı və yanacağın donma temperaturu şərti işarəyə daxil edilməlidir.

Nümunələr

Tərkibində kükürdün kütlə payı 0,2 % -ə qədər və alışma temperaturu 40 °C olan yay yanacağı:

Y-0,2-40 Dizel yanacağı AZS 380-2009

Tərkibində kükürdün kütlə payı 0,2% və donma temperaturu mənfi 35 °C olan qış yanacağı:

Q-0,2 mənfi 35 Dizel yanacağı AZS 380-2009

4 TEXNİKİ TƏLƏBLƏR

4.1 Dizel yanacağı bu standartın tələblərinə uyğun olmalı və qəbul edilmiş qaydada təsdiq edilmiş texnologiya üzrə hazırlanmalıdır.

4.2 Fiziki-kimyəvi göstəricilərinə görə yanacaq cədvəl 2-də göstərilən tələblərə və normalara uyğun olmalıdır.

Cədvəl 2- Yanacaqın keyfiyyət göstəricilərinə qoyulan tələblər

Göstəricilərin adları	Markalar üçün normalar		Sınaq üsulları
	Y	Q	
1. Setan ədədi, az olmamalı	45	45	ГОСТ 3122 üzrə
2. Fraksiya tərkibi: 50%-in qovulma temperaturu, °C, yuxarı olmamalı 96%-in qovulma temperaturu (qovulmanın sonu), °C, yuxarı olmamalı	280 360	280 340	[35] və ya ГОСТ 2177 üzrə
3. Kinematik özlülük, 20 °C, mm ² /san (cCT)	3,0-6,0	1,8-5,0	[34], [33] və ya ГОСТ 33 üzrə
4. Donma temperaturu, °C, yuxarı olmamalı, iqlim zonaları üçün: mülayim soyuq	mənfi 10	-35 -45	ГОСТ 20287 üzrə, əlavə bu standartın 8.2 bəndi ilə
5. Bulanma temperaturu, °C, yuxarı olmamalı, iqlim zonaları üçün: mülayim soyuq	mənfi 5	-25 -35	[39], [42] və ya ГОСТ 5066 üzrə
6. Qapalı putada alışma temperaturu, təyin edilən, °C, ən aşağısı olmamalı Тепловоз və gəmi dizələri və qaz turbinləri üçün Ümumi təyinatlı dizəllər üçün	62 40	40 35	[18], [19] və ya ГОСТ 6356 üzrə
7. Kükürdün kütlə payı, %, çox olmamalı, yanacaqda: I növ II növ	0,20 0,50	0,20 0,50	[12], [13] və ya ГОСТ 19121, ГОСТ P 51947 üzrə
8. Merkaptan kükürdünün kütlə payı, %, çox olmamalı	0,01	0,01	ГОСТ 17323 üzrə
9. Hidrogen sulfidin miqdarı	Yoxdur		ГОСТ 17323 üzrə
10. Mis lövhədə sınaq	Davam gətirir		[28], [27] və ya ГОСТ 6321 üzrə
11. Suda həll olan turşuların və qələvilərin miqdarı	Yoxdur		ГОСТ 6307 üzrə

Cədvəl 2-nin davamı

12.Faktiki qatranların qatılığı, 100 sm ³ yanacaqda mq-la, çox olmamalı	40	30	ГОСТ 8489 üzrə
13.Turşuluq, 100 sm ³ yanacaqda KOH, mq, çox olmamalı	5	5	ГОСТ 5985 üzrə
14.Yod ədədi, 100 q yanacaqda yod, q, çox olmamalı	6	6	[23] və ya ГОСТ 2070 üzrə
15. Küllülük, %, çox olmamalı	0,01	0,01	[24] və ya ГОСТ 1461 üzrə
16.10%-li qalığın koklaşması, %, çox olmamalı	0,2	0,3	[20] və ya ГОСТ 19932 üzrə
17. Süzülmə əmsali, çox olmamalı	3	3	[25] və ya ГОСТ 19006 üzrə
18. Mexaniki qarışıqların miqdarı	Yoxdur		ГОСТ 6370 üzrə
19. Suyun miqdarı	Yoxdur		ГОСТ 2477 üzrə
20. 20 °C-də sıxlıq, kq/m ³ , çox olmamalı	860	840	[7], [6], [5] və ya ГОСТ 3900, ГОСТ P 51069 üzrə
21. Süzülmənin son temperaturu, °C, yuxarı olmamalı	Mənfi 5	-	ГОСТ 22254 üzrə

Qeyd:

1. İstehlakçı ilə razılaşdırmaqla Q (donma temperaturu mənfi 45 °C) markalı yanacağı setan ədədi 40-dan az olmamaqla istehsal etmək və göndərməyə icazə verilir.

2. İstehlakçının tələbi ilə Q markalı yanacağın setan ədədi ən azı 45, donma temperaturu mənfi 40°C-dən yuxarı olmamaqla istehsal etməyə icazə verilir.

3. İstehsalçı ilə razılaşdırılaraq yay yanacağından, karbomid parafinsizləşdirilməsindən istifadə etməklə alınan Q markalı dizel yanacağı üçün, donma temperaturu mənfi 35 °C-dən yuxarı olmamaqla bulanma temperaturu mənfi 11 °C-dən yuxarı olmasına icazə verilir. Qalan göstəricilər Y markalı yanacağın tələblərinə uyğun olmalıdır.

4. İstehlakçı ilə razılaşdırmaqla depressor aşqarından istifadə etməklə donma temperaturu mənfi 35°C-li Q markalı (yay yanacağından alınan) yanacaq istehsal etməyə icazə verilir, bu halda, qalan xassə göstəriciləri Y markalı yanacağına verilən tələblərə uyğun olmalıdır. Aşqarlı yanacağın tətbiqinə ətraf havanın temperaturu mənfi 15 °C aşağı olduqda icazə verilir.

5. Bakı neftindən istehsal edilən Q markalı yanacaqlar üçün küllülük dərəcəsi 0,02%-dən (qaz turbinlər üçün nəzərdə tutulan yanacaqlardan başqa) çox olmamaqla və faktiki qatranların miqdarı (qatılığı) 100 sm³ yanacaqda 60 mq çox olmaqla icazə verilir.

6. Bütün markalı dizel yanacaqlarda beş il saxlanıldıqdan sonra turşuluğun 1 mq KOH və faktiki qatranların miqdarının 100 sm³ yanacaqda - 10 mq-a qədər artmasına yol verilir.

7. Y və Q markalı əla növ dizel yanacaqları aşağıdakı normalara müvafiq göstəricilərlə buraxılmalıdır:

kükürdün kütlə payı, %, 0,2-dən çox olmamalı;

faktiki qatranların miqdarı, mq 100 sm³ yanacaqda, 25-dən çox olmamalı;

yod ədədi, 100 q yanacaqda q yod, 5-dən çox olmamalı;

küllülük dərəcəsi, %, 0,008-dən çox olmamalı;

10%-li qalığın koklaşması, %, çox olmamalı: Y markası üçün 0,20, Q markası üçün 0,10;

süzülmə əmsali 2-dən çox olmamalı.

8. İstehlakçı ilə razılaşdırılaraq Y markalı yanacağın donma temperaturu 0 °C-dən yuxarı (bulanma temperaturunu təyin etmədən) və suyun miqdarı "izləri" (əla növ yanacaq üçün – yoxdur) havanın minimum temperaturu (yanacağın – tətbiq yerində) aşağı olmamaqla 5 °C-dən.

9. İstehsalına və tətbiqinə icazə verilir: Qazaxıstan və digər neft qarışıqlarından alınan yanacaqlar üçün sıxlıq norması Y markası üçün 875 kq/m³, Q marka üçün 860 kq/m³-dən çox olmamalıdır.

10. 1 – 6-cı qeydləri əla növlü, həmçinin eksport üçün tədarük edilən dizel yanacağının bütün markalarına şamil edilmir. Yanacağı xaricə tədarük etdikdə 2-ci cədvəldə verilmiş göstəricilərlə yanaşı göndəriş sənədində ГОСТ 2667 üzrə rəng və ГОСТ 22254 üzrə süzülmenin sonuncu temperaturu göstərilməlidir.

11. Yeraltı işlərdə və karxanalarda istismar edilən texnika üçün tərkibində kükürdün miqdarı 0,2 %-dən çox olmayan yanacaqdan istifadə edilir.

5 TƏHLÜKƏSİZLİK TƏLƏBLƏRİ

5.1 Dizel yanacağı ГОСТ 12.1.044 əsasən öz-özünə alışan mayedir. Onun buxarlarının hava ilə partlayıcı qarışıq qatılığı 2-3 % (həcmə) təşkil edir. Öz-özünə alışma temperaturu Y markalı yanacaq üçün 300 °C, Q markalı yanacaq üçün 310 °C-dir; Y və Q markalı yanacaqlar üçün alışmanın temperatur hədləri cədvəl 3-də verilir.

Cədvəl 3- Yanacağın alışma temperaturunun həddi

Yanacağın markası	Aşağı, °C	Yuxarı, °C
Y	69	119
Q	62	105

Ümumi təyinatlı dizel yanacaqları üçün alışma temperaturu markalar üzrə: Y müsbət 40°C-dən yuxarı, Q müsbət 30 °C-dən yuxarı, teplovoz və gəmi dizelləri və qaz turbinləri üçün istifadə edilən yanacaqlar üçün uyğun olaraq markalar üzrə: Y müsbət 61°C-dən yuxarı, Q müsbət 40 °C-dən yuxarı.

5.2 Dizel yanacağı az zəhərli maddədir və insan orqanizminə təsirinə görə ГОСТ 12.1.007-ə müvafiq olaraq 4-cü təhlükəlilik sinifinə aiddir.

5.3 Yanacaq insanın selikli qişasını və dərisini qıcıqlandırır, onu zədələyərək dəri xəstəliyi əmələ gətirir. Yanacaqda daimi təmas kəskin iltihab və xroniki ekzema yarada bilər.

5.4 Dizel yanacağı saxlanan və istifadə edilən yerlərdə açıq oddan istifadə etmək qadağandır; elektrik şəbəkəsi, elektrik qəbuledici cihazları, avadanlıqları və süni işıqlandırma sistemi partlayışdan mühafizə olunmalıdır.

5.5 Yanacağı saxlamaq və daşımaq üçün istifadə edilən tutumlar və borular ГОСТ 12.1.018 müvafiq qaydada statik elektrikdən qorunmalıdır.

5.6 Yanacaqda iş aparılan zaman zərbədən qüvvə verən alətlərdən istifadəyə yol verilmir. Yanacaq alışırsa aşağıdakı söndürən vəsaitlərdən: səpələnən sudan, köpükdən, həcmli söndürmədə - karbon qazından və qızdırılmış buxardan istifadə edilir.

5.7 Yanacaq dağılıqda onu ayrı qaba yığaraq həmin yeri quru əski ilə silmək, sahədə dağılırsa həmin yerə qum səpərək zərərsizləşdirmək lazımdır.

5.8 Yanacaqda iş aparılan otaqlar ГОСТ 12.4.021-in tələblərinə cavab verən sorucu-ötürücü mexaniki hərəkətverici ventilyatorla təmin edilməlidir. İntensiv yanacaq buxarı ayrılan yerlərdə yerli sorucu sistem quraşdırılmalıdır.

Yanacaq saxlanılan otaqlarda kimyəvi turşuların, oksigen balonlarının və başqa oksidləşdiricilərin saxlanması qadağandır.

5.9 Yanacaq saxlanan yerlərdə təhlükəsizlik texnikası təlimatları, qəza hallarından qorunma planı olmalı, işçilər təhlükəsizlik texnikası üzrə təlimatlandırılmalı və biliklərinin yoxlanması aparılmalıdır.

5.10 Yanacaqda işlədikdə (nümunələrin götürülməsində, sınaqlar aparanda, daşınmada) ГОСТ 12.4.011, ГОСТ 12.4.103, ГОСТ 12.4.111, ГОСТ 12.4.112 və müəyyən edilmiş qaydada təsdiq olunmuş sahə normalarına müvafiq fərdi mühafizə vasitələrindən və statiki elektricləşməyən xüsusi geyimdən istifadə edilir.

5.11 Yanacaq bədənənin açıq səthinə düşdükdə onu təmizləməli, dərinə ilıq su ilə yumalı; gözü selikli qışasına düşəndə isə gözü bol ilıq su ilə yumaq lazımdır.

Əllərin dərisini qorumaq üçün FOCT 12.4.010 üzrə məlhəmdən (mazdan), pastadan, FOCT 12.4.020 üzrə fərdi əl mühafizəsi vasitələrindən istifadə edilməlidir.

5.12 Yanacaq ilə işləyən bütün işçilər müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin əmrinə əsasən ilkin (işə qəbul zamanı) və dövri həkim yoxlamasından keçməlidirlər.

6 ƏTRAF MÜHİTİN MÜHAFİZƏSİ

6.1 Atmosfer havasının zərərli maddələrin tullantıları ilə çirklənməsinin qarşısını almaq məqsədilə FOCT 17.2.3.02 müvafiq olaraq tullantıların yol verilə bilən həddi miqdarına nəzarət təşkil edilməlidir.

Yerüstü təbəqənin sanitariya mühafizə zonasında, yayılmanı nəzərə alaraq alkanların miqdarı FH 2.1.6.1338 müvafiq olaraq 1.0 mq/m^3 -dən artıq olmamalıdır.

6.2 Yanacağın zərərli təsirindən atmosfer havasını qorumağın əsas vasitələri istehsalatla əlaqədar texnoloji proseslərdə və əməliyyatlarda, daşınmada, yanacaqdan istifadə də və saxlanması zamanı hermetik avadanlıqlardan istifadə edilməsi və texnoloji rejimə ciddi riayət etməkdir.

6.3 Yanacaq buxarlarının işçi zonasının havasına düşməməsi üçün avadanlıqlar, doldurma və boşaltma aparatları hermetikləşdirilməlidirlər.

6.4 İşçi zonasının havasında yanacağın buxarının qatılığının yol verilə bilən həddi FH 2.2.5.1313 tələblərinə əsasən 300 mq/m^3 -dir.

İşçi zonasının havasında olan karbohidrogenlərin yol verilə bilən həddi MY 5923 (buraxılış 12) üzrə qaz xromotoqrafiyası (attestasiyadan keçmiş), yaxud analoji, metroloji üsulla təyin edilir.

İşçi zonasında havada olan zərərli maddələrin miqdarına nəzarət P 2.2.755 üzrə aparılır.

6.5 İstehsalat, saxlanma və yanacaqdan istifadə zamanı elə tədbirlər nəzərdə tutulmalıdır ki, yanacağın məişət və yağış kanalizasiyalarına, həm də açıq su hövzələrinə düşməsinin qarşısı alınmış olsun.

7 QƏBUL QAYDALARI

7.1 Dizel yanacaqları partiyalarla qəbul edilir. Yanacaq partiyası keyfiyyət göstəricilərinə görə eyni olan, ГОСТ 1510-a müvafiq bir keyfiyyət sənədi ilə müşayiət edilən hər hansı miqdar hesab edilir.

7.2 Sınaq nümunələri ГОСТ 2517 və ya ISO 3170 və EN ISO 3171 üzrə götürülür.

7.3 Sınaq zamanı hər hansı bir keyfiyyət göstəricisi üzrə qeyri-kafi nəticə alınarsa, o göstərici üzrə həmin partiyadan yeni götürülmüş nümunədə təkrar sınaq aparılır.

Təkrar sınağın nəticələri sonuncu sayılır və bütün partiyağa aid edilir.

7.4 2-ci cədvəlin 21-ci göstəricisi ixrac olunan yanacaqlarda təyin edilir.

8 SINAQ ÜSULLARI

8.1 Dizel yanacaqlarının nümunəsi ГОСТ 2517 üzrə götürülür. Birləşmiş nümunənin kütləsi 2 dm³ olmalıdır.

8.2 Dizel yanacağının donma temperaturu yanacağı əvvəlcədən və sonradan da 50 °C qədər qızdırmadan ГОСТ 20287 üzrə təyin edilir.

8.3 Sınaq nəticələrinin aydınlaşdırılmasında fikir ayrılığı olarsa ГОСТ P 8. 580 və EN ISO 4259-dan istifadə edilir.

9 QABLAŞDIRMA, MARKALANMA, SAXLANMA VƏ DAŞINMA

9.1 Dizel yanacaqlarının qablaşdırılması, markalanması, saxlanması və daşınması ГОСТ 1510 üzrə yerinə yetirilir. Əla növ Y və Q markalı dizel yanacaqlarının keyfiyyət sənədində “əla növ” işarəsi göstərməlidir.

10 İSTEHSALÇININ ZƏMANƏTİ

10.1 Məhsulun daşınması və saxlanması qaydalarına sifarişçi tərəfindən riayət edilərsə, istehsalçı dizel yanacağının keyfiyyətinin bu standartın tələblərinə uyğunluğuna zəmanət verir.

10.2 Saxlanılma müddətinə zəmanət, yanacağın göndərilmə müqaviləsi ilə təyin edilir.

BİBLİOQRAFIYA

[1] EN ISO 5165:1998 Нефтепродукты. Определение склонности к воспламенению дизельных топлив. Моторный метод определения цетанового числа (ISO 5165:1998)

[2] ASTM Д 613-03b Топливо дизельное. Стандартный метод определения цетанового числа

[3] EN ISO 4264:1996 Нефтепродукты. Дистиллятные топлива. Расчет цетанового индекса (ISO 4264-1995)

[4] ASTM Д 4737-2003 Нефтепродукты. Дистиллятные топлива. Расчет цетанового индекса (ISO 4264-1995)

[5] EN ISO 3675:1998 Нефть сырая и жидкие нефтепродукты. Лабораторное определение плотности ареометром (ISO 3675-1998)

[6] EN ISO 12185:1996 Нефть сырая и нефтепродукты. Определение плотности осцилляционным методом в U-образной трубке (ISO 12185-1996 с изменением 1-2001)

[7] ASTM Д 1298-1999 Метод определения плотности, относительной плотности (удельного веса) или плотности в единицах API сырой нефти и жидких нефтепродуктов ареометром

[8] ASTM Д 4052-96 (2002) Метод определения плотности и относительной плотности жидкостей с применением цифрового плотномера (IP 36 5)

[9] EN 12916:2000 Нефтепродукты. Определение типов ароматических углеводородов в средних дистиллятах. Метод высокоэффективной жидкостной хроматографии с использованием рефрактометрического детектора

[10] IP 391-95 Нефтепродукты. Определение ароматических углеводородов в средних дистиллятах. Высокоэффективный метод жидкостной хроматографии с определением показателя преломления

[11] EN ISO 8754:1997 Нефтепродукты. Определение серы методом энергодисперсионной рентгенофлуоресцентной спектрометрии

[12] EN ISO 14596 Нефтепродукты. Определение содержания серы методом длинноволновой дисперсионной рентгенофлуоресцентной спектрометрии

[13] EN ISO 20846:2004 Нефтепродукты. Определение содержания серы в топливах для двигателей внутреннего сгорания методом ультрафиолетовой флуоресценции

[14] EN ISO 20847:2004 Нефтепродукты. Определение содержания серы в топливах для двигателей внутреннего сгорания методом рентгенофлуоресцентной спектрометрии с дисперсией энергии

[15] EN ISO 20884:2004 Нефтепродукты. Определение содержания серы в топливах для двигателей внутреннего сгорания методом рентгенофлуоресцентной спектрометрии с дисперсией длины волны

[16] ASTM Д 2622-2003 Определение серы в нефтепродуктах рентгеновской спектрометрией

[17] ASTM Д 4294-2003 Определение содержания серы в нефтепродуктах методом рентгенофлуоресцентной спектрометрии на основе энергии дисперсионного взаимодействия

[18] EN ISO 2719:2002 Метод определения температуры вспышки в закрытом тигле Пенски - Мартенса (ISO 2719:2002)

[19] ASTM Д 93-2002 Метод определения температуры вспышки в закрытом тигле по Мартенс - Пенскому

[20] EN ISO 10370:1995 Нефтепродукты. Определение коксового остатка (микрометод) (ISO 10370-1993)

[21] ASTM Д 189-2001 Метод определения коксового остатка по Конрадсону

AZS 380-2011

[22] АСТМ Д 4530-2003 Определение коксового остатка нефтепродуктов микрометодом

[23] ЕН ИСО 6245:2002 Нефтепродукты. Определение зольности (ИСО 6245-2001)

[24] АСТМ Д 482-2003 Метод определения зольности в нефтепродуктах

[25] ЕН ИСО 12937:2000 Нефтепродукты. Определение воды. Метод кулонометрического титрования по Карлу Фишеру (ИСО 12937-2000)

[26] ЕН 12662:1998 Жидкие нефтепродукты. Определение загрязнений в средних дистиллятах

[27] ЕН ИСО 2160:1998 Нефтепродукты. Определение коррозионного воздействия на медную пластинку (ИСО 2160-1998)

[28] АСТМ Д 130-2004 Метод определения коррозионной агрессивности нефтепродуктов в отношении меди с помощью медной пластинки

[29] ЕН ИСО 12205:1996 Нефтепродукты. Определение окислительной стабильности дистиллятных топлив (ИСО 12205-1995)

[30] АСТМ Д 2274-2003 Метод определения окислительной стабильности дистиллятных топлив (ускоренный метод)

[31] ЕН ИСО 12156:1/2000 Дизельные топлива. Метод определения смазывающей способности на аппарате HFRR (ИСО 12156-1/1997 с изменением 1 - 1998)

[32] АСТМ Д 6079-2004 Метод определения смазывающей способности дизельных топлив

[33] ЕН ИСО 3104:1996 Нефтепродукты. Прозрачные и непрозрачные жидкости. Определение кинематической вязкости и расчет динамической вязкости (ИСО 3104-1994)

[34] ASTM Д 445-2004 Метод определения кинематической вязкости прозрачных и непрозрачных жидкостей (расчет динамической вязкости)

[35] EN ISO 3405:2000 Нефтепродукты. Метод определения фракционного состава при атмосферном давлении (ISO 3405-2000)

[36] ASTM Д 86:2004 Метод дистилляции нефтепродуктов при атмосферном давлении

[37] EN 14078:2003 Жидкие нефтепродукты. Определение содержания метилового эфира жирных кислот в средних дистиллятах. Метод инфракрасной спектроскопии

[38] EN ISO 13759:1996 Нефтепродукты. Определение алкилнитрата в дизельных топливах методом спектрометрии (ISO 13759-1996)

[39] EN 14214:2003 Топливо для двигателей внутреннего сгорания Метилловые эфиры жирных кислот для дизельных двигателей. Технические требования и методы испытания

[40] EN 14331:2004 Жидкие нефтепродукты. Разделение и идентификация метиловых эфиров жирных кислот из средних дистиллятных топлив. Жидкостная хроматография. Газовая хроматография

[41] EN 116:1997 Дизельные топлива и топлива коммунально-бытового назначения. Определение предельной температуры фильтруемости на холодном фильтре

[42] EN 23015:1994 Нефтепродукты. Определение температуры помутнения (ISO 23015-1992)

[43] EN ISO 4259:1995 Нефтепродукты. Определение и применение показателей прецизионности методов испытаний

[44] ГН 2.2.5.1313-03 Химические факторы производственной среды. Предельно допустимые концентрации (ПДК) вредных веществ в воздухе рабочей зоны

[45] МУ 5923-91 Методические указания по газохроматографическому измерению концентраций углеводородов С1 - С4 (раздельно) в воздухе рабочей зоны

[46] Р 2.2.755-99 Гигиенические критерии оценки и классификация условий труда по показателям вредности и опасности факторов производственной среды, тяжести и напряженности трудового процесса

[47] СанПиН 2.1.7.1322-03 Гигиенические требования к размещению и обезвреживанию отходов производства и потребления. Порядок накопления, транспортирования, обезвреживания и захоронения токсичных промышленных отходов

[48] ГН 2.1.6.1338-03 Предельно допустимые концентрации (ПДК) загрязняющих веществ в атмосферном воздухе населенных мест

[49] ИСО 3170:2004 Нефтяные жидкости. Отбор проб вручную (ручной отбор проб)

[50] ЕН ИСО 3171:1999 Нефтяные жидкости. Автоматический отбор проб из трубопровода (ИСО 3171-1988)

OKП 025130

MKC 75.160.20

SMST 20.15.50.0

B13

Açar sözlər: dizel yanacağı, sınaq üsulları, daşınma, saxlanma, qablaşdırma, markalanma, qəbul qaydaları

LƏĞV EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULMUŞDUR

LƏĞV EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULMUŞDUR

Rəsmi nəşr

“Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu”
Publik hüquqi şəxs

AZS 380-2011
Dizel yanacağı
Texniki şərtlər